

M-decreet

Was jij ook geschokt toen N-VA parlementslic Koen Daniëls¹ meende een pijnlijke karikatuur te moeten maken van een leerling met zorgnoden? En verontwaardigd? Wat gebeurde was niet fraai, op deze wijze hoefde dat niet. Dat wil echter niet zeggen dat er geen problemen zijn met het M-decreet en met de zorg in de basisscholen. Het opstartrapport over het ondersteuningsmodel, waaraan het COV actief heeft meegewerkt, legde heel wat pijnpunten bloot.

In Basis-3 gaven we een overzicht van de belangrijkste bevindingen en stelden we onze oplossingen en eisen daar tegenover. Minister Crevits heeft onze boodschap begrepen. Met de sociale partners onderhandelden we een decreet met enkele eerste wijzigingen aan het M-decreet. Intussen werkte de Stuurgroep van het ondersteuningsmodel verder aan een actieplan om de knelpunten aan te pakken. Op 20 april keurde de regering een conceptnota goed met nog verdergaande bijsturing van het M-decreet. Is wat de conceptnota inhoudt een verrassing? Een aantal maatregelen zeker niet. Ze zoeken een oplossing voor problemen die het COV van bij de aanvang van de besprekingen over het M-decreet al duidelijk op de kaart gezet heeft. Sommige oplossingen roepen ook bedenkingen op en zijn voor het COV niet altijd het juiste antwoord op een terechte vraag. Een overzicht.

Kinderen met gedragsstoornissen en gedragsproblemen

Steeds meer horen we hoe leraren het moeilijk hebben met leerlingen

die problematisch gedrag vertonen in de groep. Zulk gedrag kan de werking van de hele groep verstoren en in de meest ernstige vormen een zeer snelle oplossing vragen. Die is er nu niet.

De conceptnota voorziet dat voor deze acute situaties een interventie moet kunnen gebeuren op zeer korte termijn, een soort FAST-team dat snel ondersteuning komt bieden voor de leerling en de leerkrachten in de klas.

Vergis je niet, deze teams zullen door de ondersteuningsnetwerken moeten opgezet worden in samenwerking met de gewone school, het CLB, de school buitengewoon onderwijs met expertise in type 3 en de pedagogische begeleiding. Het gaat dus niet om bijkomende personeelsleden. Om de juiste methodes en werkwijze te kunnen ontwikkelen voor deze problematische situaties zullen er projectmiddelen kunnen ingezet worden. Uit het project wil men vooral ook leren wat kan gedaan worden om de problemen te voorkomen, signalen tijdig op te van-

gen en leerkrachten daarin te professionaliseren.

Daarnaast zal het mogelijk gemaakt worden om leerlingen met 'een vermoeden van gedragsstoornis' sneller, eventueel tijdelijk naar het buitengewoon onderwijs type 3 te laten overgaan. Het CLB zal hiervoor zijn diagnostische vaardigheden moeten inzetten. Er wordt flexibiliteit ingebouwd maar uiteindelijk blijft nog wel een diagnose van een psychiater nodig als het kind definitief is aangewezen op buitengewoon onderwijs. Voor het COV mag de flexibiliteit ook niet betekenen dat het kind om de haverklap verhuist van gewoon naar buitengewoon onderwijs en terug. Dat komt niemand ten goede.

Toegang tot type 2 en omkadering ondersteuning

Wat het COV steeds aan de kaak heeft gesteld, wordt nu erkend en bijgestuurd. Het IQ van het kind zal niet langer bepalend zijn of een leerling aangewezen is op onderwijs in scholen type 2, maar wel significante beperkingen in het intellectueel functio-

bijgestuurd

neren. Dit zou een toename van het aantal leerlingen in scholen type 2 kunnen betekenen. Dat heeft dan weer gevolgen voor de omkadering van het ondersteuningsmodel omdat de waarborgmiddelen erdoor verla-
gen.

De conceptnota voorziet daarom dat omkadering voor de zogenaamde kleine types losgekoppeld wordt van deze van de ondersteuningsnetwerken en dat ze terug 'open-end' wordt waardoor de middelen mee stijgen met de stijging van het aantal kinderen. De ondergrens voor de omkadering van de ondersteuningsnetwerken wordt vastgelegd op basis van de telling van 1 februari 2018. Hiermee wordt een eis van het COV gedeeltelijk ingewilligd. Wij blijven zeggen dat elke leerling die nood heeft aan ondersteuning daartoe middelen moet genereren zodat die ondersteuning ook werkelijk kan geboden worden. Dit geldt voor de kleine types maar ook voor de ondersteuningsnetwerken. Hier is nog een weg te gaan!

Coördinatie van de ondersteuningsnetwerken

Het COV heeft altijd erkend dat een vorm van coördinatie nodig is om teams en scholen te laten samenwerken om ondersteuning op te zetten. Omdat de middelen voor ondersteuning beperkt zijn, moest voor ons die coördinatie dan ook tot het strikte minimum beperkt blijven. De overheid wil de netwerken de mogelijkheid geven om een voltijdse coördinator aan te stellen. Een goed voorstel, ware het niet dat hiervoor de middelen moeten ingezet worden

van het contingent van competentiebegeleiders. Middelen die steeds bedoeld zijn geweest om in professionalisering te voorzien van de personeelsleden om goed onderwijs te geven aan leerlingen met specifieke onderwijsnoden. Daar hebben wij als COV voor geijverd. Die middelen kunnen niet zomaar afgewend worden.

Bemiddeling, klachten en minder administratie

Ouders moeten bij het CLB of bij een netoverschrijdend samenwerkingsverband van CLB's terecht kunnen voor bemiddeling bij een meningsverschil met de school of het CLB. Daarnaast zal de overheid de bestaande mogelijkheden om een klacht in te dienen of in beroep te gaan tegen een beslissing beter bekend maken. Deze beroepsprocedure staat ook open voor de school bij een geschil over de aflevering van een verslag. Er zal onderzocht worden of deze procedure ook kan toegepast worden als het over een gemotiveerd verslag gaat. Hiermee kan een veel gehoord bezwaar van scholen dat het CLB de overstap naar het buitengewoon onderwijs verhindert, weggenomen worden. Om de administratieve last te verminderen voorziet de conceptnota een leerlingenpaspoort. In de eerste fase betekent dit dat de bestaande gegevens van het CLB over een leerling deels toegankelijk zullen zijn voor wie met de leerling werkt en dus nuttig gebruik kan maken van deze informatie voor de begeleiding. Uiteraard moet hierbij de privacywetgeving gerespecteerd worden.

Maatregelen voor het personeel

Eindelijk heeft de overheid begrepen wat het COV al sinds de start van het M-decreet stelt: er zijn maatregelen nodig voor de personeelsleden uit het buitengewoon onderwijs die door het M-decreet niet langer aan de slag kunnen in hun school. Voor het COV en de andere onderwijsvakbonden mocht het veel verder gaan maar nu hebben de schoolbesturen ten minste de mogelijkheid om de specifieke ervaring en expertise die deze personeelsleden opdeden te honoreren. Hoe kunnen ze dat? Eén. Tijdelijke personeelsleden die op basis van hun vereist diploma aangesteld worden in het gewoon onderwijs, kunnen tot maximaal 720 dienstanciënniteit uit het buitengewoon onderwijs meenemen om onder andere TADD-recht te bereiken of om vast benoemd te worden. In het lokaal comité zullen daarover afspraken moeten gemaakt worden met het schoolbestuur. Twee. In het buitengewoon onderwijs vastbenoemde personeelsleden kunnen een wijziging van affectatie of een mutatie krijgen naar een ambt in het gewoon onderwijs als ze een vereist bekwaamheidsbewijs hebben.

Voorwaarden om buitengewoon onderwijs te volgen

De inschrijving van een leerling die buitengewoon onderwijs volgt in het type basisaanbod (de vroegere types 1 en 8) is niet langer beperkt tot twee schooljaren. Het wordt een doorlopende inschrijving die telkens na twee schooljaren geëvalueerd wordt. Als uit de evaluatie blijkt dat de leer-

Wij hebben geijverd voor middelen voor professionalisering zodat personeelsleden goed onderwijs kunnen geven aan leerlingen met specifieke onderwijsnoden. Die middelen kunnen niet zomaar afgewend worden.

ling mits redelijke aanpassingen het gemeenschappelijk curriculum of een individueel aangepast curriculum aankan in het gewoon onderwijs, krijgt de leerling een gemotiveerd verslag of een addendum bij zijn verslag. Op basis daarvan gaan ouders, school en CLB op zoek naar een gewone school waar de leerling kan ingeschreven worden. Als de nodige aanpassingen voor de leerling met een verslag disproportioneel blijken voor de gewone school, wordt de inschrijving ontbonden en kan de inschrijving in het buitengewoon onderwijs verder gezet worden.

Voorwaarden om gewoon onderwijs te volgen met ondersteuning

Tot nu toe kan een leerling type basisaanbod maar ondersteuning krijgen in het gewoon onderwijs als die eerst 9 maanden school had gelopen in het buitengewoon onderwijs. Deze voorwaarde vervalt als de leerling een gemotiveerd verslag heeft type basisaanbod. Dit is logisch omdat de waarborgmiddelen waarmee de ondersteuning georganiseerd wordt, in grote mate afkomstig zijn van een sterk verminderde inschrijving van leerlingen in het buitengewoon onderwijs type basisaanbod. Maar deze nieuwe regeling gaat niet gepaard met bijkomende middelen voor ondersteuning. De doelgroep zal dus vanaf volgend schooljaar met dezelfde ondersteuningsmiddelen moeten geholpen worden. Een reden temeer voor het COV om te blijven ijveren voor een open-end financiering van de ondersteuning waarbij elke leerling die recht heeft op ondersteuning ook middelen genereert.

Deeltijds les volgen in het gewoon onderwijs

Het systeem van gedeeltelijk of tijdelijk geïntegreerd onderwijs wordt vervangen door een regeling waarbij een leerling van het buitengewoon onderwijs gemiddeld per schooljaar maximaal halftijds lessen of activiteiten kan volgen in een school voor gewoon basisonderwijs. Uiteraard gebeurt dit in overleg met de ouders, de leerling en het CLB. De school voor buitengewoon onderwijs moet de school voor gewoon onderwijs ondersteunen. Voor het COV is dit absoluut niet evident. Er staat immers al grote druk op de omkadering van de scholen voor buitengewoon onderwijs. Met die beperkte middelen moeten ze ook de ondersteuning van hun leerling in de gewone school organiseren. Nog een reden om de omkadering van het buitengewoon onderwijs te herbekijken.

Extra genadejaar voor het buitengewoon onderwijs

Er wordt vanaf 1 september 2017 een extra "genadejaar" ingevoerd om de effecten van het M-decreet voor scholen buitengewoon onderwijs op te vangen. Als dit niet gebeurt zijn er scholen die vanaf 1 september 2018 moeten overgaan tot de afbouw van aanbod. Door het extra genadejaar krijgen die scholen meer tijd om, als er zich onvoldoende nieuwe leerlingen aandienen, tot een meer geplande afbouw van hun aanbod over te gaan.

Werkingsmiddelen voor de ondersteuningsteams

Ondersteuners moeten heel wat verplaatsingen doen naar de gewone scholen om te ondersteunen. Ze hebben ook allerlei specifiek didactisch materiaal nodig en andere werkmiddelen (telefoonkosten, een laptop, ...). De werkmiddelen om deze kosten te vergoeden worden vanaf dit

schooljaar gekoppeld aan de omkadering die de school voor buitengewoon onderwijs krijgt om een ondersteuningsteam te organiseren. Het totale budget aan werkmiddelen (8.363.000 euro) wordt gedeeld door het totaal aantal omkaderingseenheden (51.858). Zo zal de school per begeleidingseenheid, lestijd of uur voor ondersteuning, 161,267 euro aan werkmiddelen ontvangen.

Als omkaderingseenheden worden overgedragen zullen de werkmiddelen mee overgaan naar de ontvangende school. Voorlopig wordt er geen onderscheid gemaakt volgens het type waarvoor ondersteuning geboden wordt. Scholen die ondersteunen bij types met kleine prevalentie (voornamelijk type 6) vragen echter om een andere berekening omdat er niet zoveel scholen zijn, hun ondersteuners grotere afstanden moeten afleggen en ze hele dure materialen nodig hebben. Of deze vraag en de argumenten valabel zijn wordt nog onderzocht voor er sprake kan zijn van een gedifferentieerde toekenning van middelen.

Ook structurele maatregelen

Dit palet aan maatregelen – waarvan een aantal die het COV al heel lang bepleit – kan een aanzet zijn om problemen bij het realiseren van de visie 'Gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als dit nodig is voor het kind' te helpen oplossen. Daarmee is de kous echter niet af. Het COV rekent op een plan basisonderwijs met meer structurele maatregelen die de leraar echt helpen op de klasvloer met een zeer diverse leerlingengroep met specifieke onderwijsnoden. ■

1. "M-decreet is als kinderen zonder armen en benen leren zwemmen", De Ochtend, Radio 1, 12 april. Het Laatste Nieuws, 13 april 2018.